

Flört Mekânlarını Haritalamak: Türkiye’de Konum Tabanlı Tanışma Uygulamalarını Kullanan Genç Yetişkinlerin Mekânsal Stratejileri¹

Aylin SUNAM AUDRY

Dr. Öğr. Üyesi
Kadir Has Üniversitesi
İletişim Fakültesi
aylin.sunam@khas.edu.tr
ORCID:0000-0001-7435-6278

Gözde CÖBEK

Dr. Öğr. Üyesi
Kadir Has Üniversitesi
İletişim Fakültesi
gozde.cobek@khas.edu.tr
ORCID:0000-0003-4732-2077

Yiğit Bahadır KAYA

Doktora Öğrencisi
Kadir Has Üniversitesi
Kadın Çalışmaları
yigitbahadir.kaya@stu.khas.edu.tr
ORCID:0000-0003-4800-8303

Abstract

Mapping Dating Spaces: Spatial Strategies of Young Adults Using Location-Based Dating Apps in Turkey

This article provides insight into the spatial strategies of young adults residing in metropolitan and non-metropolitan cities who utilize location-based dating applications. The study encompassed the analysis of 64 young users, aged between 18 and 30, from six

¹ Bu makale, TÜBİTAK 3501 Programı tarafından desteklen 121K687 numaralı, “Türkiyeli Gençlerin Konum Tabanlı Mobil Uygulamalar Aracılığı ile Partner Seçme Pratiklerinin İncelenmesi” başlıklı araştırma projesi kapsamında hazırlanmıştır.

different cities in Turkey. The fuzzy cognitive mapping method (Kosko, 1986) was employed to gain insights into their spatial strategies and decision-making processes. The findings indicate that gender and geographical patterns inherent to the cultural milieu (metropolitan and non-metropolitan) exert a pronounced influence on the spatial strategies of dating apps users and the tactics they employ when encountering prospective partners in the city. The study makes a significant contribution to the existing literature on the subject by demonstrating the influence of factors such as anonymity, social pressure and security concerns on the practices of users of location-based dating applications in relation to their use of urban spaces.

keywords: Location-based dating apps, cultural geography, gender, spatiality, fuzzy cognitive mapping

Résumé

Cartographie des espaces de rencontre : Stratégies spatiales des jeunes adultes utilisant des applications de rencontres géolocalisées en Turquie

Cet article donne un aperçu des stratégies spatiales des jeunes adultes résidant dans des villes métropolitaines et non métropolitaines qui utilisent des applications de rencontres géolocalisées. L'étude porte sur l'analyse de 64 jeunes utilisateurs, âgés de 18 à 30 ans et résidant dans six villes différentes de Turquie. La méthode de cartographie cognitive floue (Kosko, 1986) a permis de mieux comprendre leurs stratégies spatiales et leurs processus décisionnels. Les résultats de l'étude révèlent que le genre, l'orientation sexuelle et les modèles géographiques inhérents au milieu culturel (métropolitain et non métropolitain) exercent une influence prononcée sur les stratégies spatiales des utilisateurs d'applications de rencontres géolocalisées et sur les tactiques qu'ils emploient lorsqu'ils rencontrent des partenaires potentiels dans la ville. L'étude apporte une contribution significative à la littérature existante sur le sujet en démontrant l'influence de facteurs tels que l'anonymat, la pression sociale et les préoccupations en matière de sécurité sur les pratiques des utilisateurs d'applications de rencontres géolocalisées en ce qui concerne leur utilisation des espaces urbains.

mots-clés : Application de rencontres avec géolocalisation, géographie culturelle, genre, spatialité, cartographie cognitive floue

Öz

Bu makale metropol ve metropol dışı şehirlerde yaşayan ve konum tabanlı tanışma uygulamalarını kullanan genç yetişkinlerin mekânsal stratejileri hakkında

bir değerlendirme sunmaktadır. Çalışma kapsamında, Türkiye'nin 6 farklı şehrinde yaşayan 18-30 yaş arası 64 genç yetişkinin konum tabanlı tanışma uygulamaları (KTTU) aracılığıyla tanıştıkları partnerleriyle ilk buluşma mekân seçimleri bulanık bilişsel haritalama yöntemi ile incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları toplumsal cinsiyetin ve kültürel ortama özgü coğrafi kalıpların (metropol ve metropol dışı) KTTU kullanıcılarının mekânsal stratejilerini ve partner adayları ile buluşurken başvurdukları taktikleri önemli ölçüde belirlediğini göstermektedir. Çalışma, kullanıcıların konum tabanlı tanışma uygulamaları aracılığı ile gerçekleştirdikleri kentsel mekânları kullanım pratiklerinde anonimliğin, toplumsal baskının ve güvenlik kaygılarının rolünü göstererek literatüre katkı sağlamaktadır.

anahtar kelimeler: Konum tabanlı tanışma uygulamaları, kültürel coğrafya, toplumsal cinsiyet, mekânsallık, bulanık bilişsel harita

Giriş

2023 yılında, çevrimiçi tanışma platformları kullanan bireylerin sayısı 381 milyonu aşmıştır ve bu sayının 2028'de 452 milyonu bulması beklenmektedir (Dixon, 2024a). Bu nüfusun büyük çoğunluğu ABD ve İngiltere'de ikamet etmekte, fakat oranlar yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin ABD'de tanışma uygulamalarını kullanan bireylerin %61'i 30-49 yaş aralığındayken, %26'sı genç yetişkinlerden (18-29 yaş aralığında olan bireyler) oluşmaktadır (Dixon, 2023). İngiltere'de tanışma uygulamaları kullananların %34'ü genç yetişkin iken, %33'ü 30-49 yaş aralığındaki yetişkinlerden oluşmaktadır (Dixon, 2024b). Genç nüfusun ağırlıkta olduğu Türkiye'de ise, tanışma uygulamaları en çok 18-24 yaşlarındaki genç yetişkinler (%49,9) ve 25-34 yaş aralığındaki bireyler (%35,3) tarafından kullanılmaktadır (start.io, 2023).

Bu makale, Türkiye'de konum tabanlı tanışma uygulamaları (KTTU) kullanan genç yetişkinlerin ilk buluşma deneyimlerini ve mekânsal stratejilerini incelemektedir. Çoğunlukla Kuzey Amerikalı ve Avrupalı genç yetişkinlerin motivasyonlarına, benlik sunumlarına ve deneyimlerine odaklanan literatürün aksine bu çalışma, 18-30 yaş aralığındaki bireylerin deneyimlerinde mekânın rolünü anlamayı hedeflemektedir. Bu amaçla, bulanık bilişsel haritalama yöntemi uygulanmıştır. İstanbul, Ankara, İzmir, Çanakkale, Antalya ve Diyarbakır'da yaşayan 64 genç yetişkinle yapılan derinlemesine görüşmeler ve bu görüşmeler esnasında uygulanan haritalama yönteminden elde edilen bulgular; lokasyon, cinsiyet ve cinsel yönelimin kullanıcıların buluşma pratiklerini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Daha genel olarak, Türkiye'nin artan baskıcı ve ayrımcı politik ortamının genç yetişkinlerin KTTU aracılığı ile gerçekleştirdikleri çevrimdışı flört pratiklerini de etkilediği gözlemlenmektedir. Çalışma, sunduğu mekânsal perspektif ve bulanık bilişsel haritalama yöntemiyle çevrimiçi flört/tanışma literatürüne hem teorik çerçeve kazandırmakta hem de yöntemsel katkıda bulunmaktadır.

Türkiye’de Çevrimiçi Flört/Tanışma

Çevrimiçi tanışma bağlamında resmî olarak ilk web sitesi olan Siberalem 2000’de kurulmuş ve bu siteyi daha sonra Müslüman Kalpler, Pembe Panjur ve Gönülden Sevenler gibi tanışma ve evlilik siteleri takip etmiştir (Tanrıöver ve Sunam, 2017). 2023 itibarıyla, genç yetişkinler arasında Tinder (%62,6) en çok tercih edilen tanışma uygulaması olarak birinci sıradayken, Tinder’ı sırasıyla Azar (%45,3), Happn (%19,7) ve OkCupid (%18,2) takip etmektedir (Sunam Audry, vd., 2024). Bu oranlar, sosyodemografik değişkenlere göre farklılık göstermektedir. Örneğin Tinder en çok heteroseksüel erkek ve kadınlar tarafından tercih edilirken, OkCupid heteroseksüel olmayan bireyler arasında popüler bir uygulama olarak öne çıkmaktadır (Sunam Audry, vd., 2024). Ayrıca hem eğitim seviyesi yüksek hem de kendilerini Müslüman olarak tanımlamayan genç yetişkinler daha çok Tinder, OkCupid ve Bumble uygulamalarını kullanmakta; büyük şehirlerde yaşayanlar bu “ana akım” uygulamaları tercih ederken, metropol olmayan bölgelerde daha çok Wapa, Her, Salams, Muzmatch gibi niş tanışma uygulamaları kullanılmaktadır (Sunam Audry, vd., 2024).

Türkiye’nin özellikle kadınlara ve LGBTİ+ bireylere karşı artan baskıcı ve ayrımcı politik ortamı çevrimiçi tanışma deneyimlerini de etkilemektedir. Örneğin erkek arayan erkeklerin kullandığı popüler tanışma uygulaması Grindr Türkiye’de 2013’te müstehcenlik ve fuhuşa özendirme suçuyla yasaklanmış ve yine erkek arayan erkekler için tasarlanmış Hornet isimli uygulamaya erişim kısıtlanmıştır (Yılmaz, 2020). Ayrıca, yapılan araştırma (Cöbek ve Ergin, 2021). Türkiye’de çevrimiçi tanışmaya dair güçlü bir toplumsal damga olduğunu ve bunun özellikle kadınları etkilediğini ortaya koymaktadır. Örneğin, Tinder tanışma uygulamasından ziyade “takılma” (hookup) uygulaması olarak algılandığı için kadın kullanıcılar Tinder’ı toplu ulaşım, restoran, ofis, okul gibi kamusal mekânlarda kullanmaktan çekinmektedirler. Bunun yanında, “pavyona düşmek”le yakın bir anlama sahip “Tinder’a düşmek” tabiri sadece kadınlar için kullanılmaktadır (Cöbek, 2023).

Öte yandan, son yıllarda giderek önem kazanan kültürel coğrafya disiplininde çalışmalar yapan araştırmacıların altını çizdiği gibi bireysel deneyimlerimiz mekânsal, zamansal ve sosyal olarak konumlandırılmıştır (Mackian, 2004). Bu bağlamda Türkiye’nin Doğu ile Batısı arasındaki kurucu ayrım, genç yetişkinlerin evlilik öncesi ilişkilerini ve flört pratiklerini önemli ölçüde şekillendirmektedir. Ülkenin metropol ve metropol dışı bölgelerindeki genç nüfus arasında gözle görülür farklılıklar vardır. Toplumsal cinsiyet eşitliği raporları da Türkiye’nin metropol kentleri ile metropol olmayan şehirler (özellikle İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yer alan kentler) arasında toplumsal cinsiyet eşitsizliği açısından önemli farklar olduğunu ortaya koymaktadır (Kavas, 2018). Özellikle daha muhafazakâr ortamlarda, sosyolog Şerif Mardin tarafından ortaya atılan İmahalle baskısı kavramı (aktaran Çakır, 2008), flört pratiklerini anlamak için analitik bir araç hâline gelmektedir. Mardin’e göre (aktaran Çakır, 2008) mahalle baskısı, bakışları etkin kılan ahlaki değerler aracılığıyla iyiyi, doğruyu ve güzeli tanımlayarak

yerelliğın normlarını belirler. Bu terim, bireylerin gündelik yaşamlarında dini-muhafazakâr normlara uymaları için üzerlerinde kurulan gayri resmî toplumsal baskıyı ifade etmektedir (Altınordu, 2009). Toprak ve diğerleri, mahalle baskısının özellikle bireyselliğın cesaretlendirilmediğı Anadolu şehirlerinde görünür olduğunu iddia etmektedir (2009, s. 126). Buna karşılık, anonimliğın yüksek olduğı metropollerde mahalle baskısının etkisi görece daha az yoğun yaşanmaktadır. Örneğın, özellikle metropollerde toplumun cinsel azınlıklara bakışı (Özbay, 2017) nispeten daha hoşgörülüdür. Türkiye’de kadınların cinsel kimliklerinin gelişimi, bilhassa genç kadınların cinsel bağımsızlıklarını talep etme ve arzularını kontrol etme girişimlerine direnme çabaları bakımından, sosyal sınıftan da güçlü bir şekilde etkilenmektedir (Özyeğın, 2015). Büyük şehirlerde yaşayan eğitilmiş, orta gelirli genç kadınlar; kırsal kesimdeki eğitimsiz, dindar genç kadınlara kıyasla evlilik öncesi ilişkilerinde özgürlükleri üzerinde daha fazla kontrole sahiptir (Özyeğın, 2015).

Bu araştırma; Türkiye gibi çatışan kültürel değerlerin ve güçlerin aynı anda kendine yer bulduğı bir kültürel bağlamın kendine özgü sosyal dokusunun genç yetişkinlerin konum tabanlı tanışma uygulamaları kullanma deneyimlerindeki rolünü, Batı-Doğı ikili anlayışına düşmeden (Husain, 2020), incelemeyi hedeflemektedir.

Literatür

Kültürel Coğrafya ve KTTU

Çevrimiçi flört literatürü ağırlıklı olarak 1) Kuzey Amerika ve Hollanda, Belçika gibi Avrupa ülkeleri bağlamlarına, 2) genç yetişkinlere ve 3) tek bir uygulamaya odaklanmakta ve a) kullanıcıların motivasyonlarını, b) eş seçme ve c) benlik sunum pratiklerini, d) bu uygulamaların yakın ilişkilere, aşk ve romantizme etkilerini ve e) kandırma, siber şiddet gibi bireylerdeki olumsuz etkilerini incelemektedir. Bu bağlamlara odaklanan çalışmalara baktığımızda, çevrimiçi tanışma pratikleri ve deneyimlerinde kültürel ortamın ve değerlerin etkisinin dikkate alınmadığı ve çoğunlukla yaş, cinsiyet, cinsel yönelim ve karakter özellikleri gibi bireysel bağımsız değişkenlere odaklanıldığı gözlemlenmiştir.

Dijital platformların salt yazılımdan ibaret olmadığını, “algoritmik kültürel objeler” (Galloway, 2006, s. 6) ya da “kültür makineleri” (Finn, 2017) olduklarının altı çizilmektedir. Bu çalışmalardan yola çıkarak, tanışma uygulamalarında kültürel bağlamın önemine vurgu yapan araştırmalar, şaşırtıcı olmayan bir şekilde, “Batı”nın dışında kalan bağlamlara odaklanmaktadır. Örneğın, Çin’de erkek arayan erkeklerin benlik sunumlarını inceleyen Chan (2016), var olan toplumsal damganın ne kadar etkili olduğunun altını çizmekte; Aydoğan (2020), Türkiye’de kadınların KTTU kullanım pratikleri ve deneyimlerinde toplumsal yapının, baskı ve gözetim mekanizmalarının, normların etkilerine dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, Müslüman toplumlara odaklanan çalışmalar da kültür ve teknoloji etkileşimine dikkat çekmektedir. Örneğın, Nisa (2021) helal flört uygulamalarının Endonezya

ve Malezyalı genç Müslümanların çöpçatanlık süreçlerini şeriatı uygunluk adına bireyselleştirdiğini iddia etmektedir. Jerome ve Hadzmy (2022), Malezyalı genç eşcinsel erkekler ve onların sosyal medya ve arkadaşlık uygulamalarında açılmaları üzerine yaptıkları çalışmanın, LGBTİ+ dostu olmayan bağlamlarda kimlik oluşumuyla ilgisinin altını çizmektedir. Bununla birlikte, Müslüman olmayan ülkelerde yaşayan Müslümanlara odaklanan çalışmalar (Ali vd., 2020; Hasan, 2020; Rochadiat vd., 2018), Müslüman KTTU kullanıcılarının flört alışkanlıklarını ve “karşı” cinsle ilişkilere dair değişen muhafazakâr fikirleri toplumsal cinsiyet perspektifinden tartışmaktadır. Bu tür ülkelerde azınlık olarak Müslüman olmanın, dini olduğu kadar siyasi ve kültürel bir kimlik olduğu için farklı bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini belirtmek önemlidir (De Rooij, 2020).

Türkiye'deki çalışmalar ise kültür-teknoloji etkileşimini benlik sunumu ve eş seçme pratikleri (Tanrıöver ve Sunam, 2017; Hetsroni vd., 2020; Cöbek, 2022), konum tabanlı uygulamaların sahip olduğu teknolojik olanaklar ve bu imkânların sağladığı sınırlı özgürlükler (Aydoğan, 2020; Deniz, 2020; Narin, 2018; Pasin, 2020; Soybakış, 2019) üzerinden incelemektedir. Bu çalışmalardan farklı olarak bu araştırma, sadece kültürel bağlamın değil aynı zamanda KTTU kullanımını açıklamaya ve bağlamsallaştırmaya yardımcı olabilecek o kültürel ortama özgü coğrafi kalıpların (metropol ve metropol dışı gibi) da önemini vurgulamaktadır.

Mekânsallık ve KTTU

Literatürde, konum tabanlı tanışma uygulamalarını “konumsal medya” olarak ele alan çalışmalar da yer almaktadır. Örneğin, Veel ve Thylstrup'un araştırması (2018) söz konusu tanışma uygulamalarında yer verilen konumsal verinin Milgram'ın (1977) “tanıdık yabancı” kavramı ile ilişkili olduğuna ve KTTU kullanıcıları tarafından paylaşılan konumsal mekân bilgilerindeki yakınlıkların ve benzerliklerin partner adaylarını “aşına olan yabancılara” dönüştürme potansiyeline sahip olan bir “eşleştirme tekniği” olarak görülebileceğine işaret etmektedir. Bu bağlamda, KTTU kullanıcılarının paylaştıkları konumsal verilerin partner adaylarının seçiminde ve seçilen adaylarla çevrimdışı ortamda etkileşime geçmekte bir zemin oluşturduğu söylenebilmektedir (Aydoğan, 2020). Konumsal medya kullanım pratiklerinin “cinsiyetlendirilmiş pratikler” olduğunu söyleyen Hjorth (2013) çalışmalarında cinsiyetin mobil medya uygulamalarının kullanım pratiklerini şekillendirmedeki rolünün büyük ölçüde göz ardı edildiğinin altını çizmektedir.

Diğer yandan, kullanıcılar tarafından paylaşılan konumsal verilerin gözetim ve denetleme mekânizmaları ile ilişkisi ve özellikle kadın ve LGBTİ+ kullanıcılarının güvenliği açısından ele alınması da önem kazanmaktadır (Hoang vd., 2016). Ayrıca literatürdeki benzer örnekler (Cui vd., 2022), katılımcıların uygulamalardaki etkileşimlerini güvenli hâle getirmek için başvurduğu yalnızca benzer sosyokültürel kodlara sahip insanların içeriğini anlayabileceği bir filtre-

leme pratiğine de değinmektedir. Melez uzamda gerçekleşen KTTU kullanım pratikleri açısından, çevrimiçi ortamda paylaşılan fiziksel mekâna dair deneyimler ve veriler kırsal ya da kentsel mekânlara göre önemli farklılıklar göstermektedir (Giles vd., 2022). Bir o kadar önemli olan bir başka konu da partner adayları ile çevrimdışı tanışmalara sahne olan fiziksel mekânlar, yani kentler ve kentlerin kamusal mekânlarında gerçekleşen kullanım pratikleridir. Bu pratikler doğrudan merak konusu olabileceği gibi, konum tabanlı tanışma uygulamalarının kullanım oranlarının ciddi oranda arttığı COVID-19 pandemisinde fiziksel buluşmanın mümkün olmadığı durumlarda kullanıcıların fiziksel sınırlamaların üstesinden gelmek için farklı buluşma pratikleri geliştirdiği de görülmüştür (Portolan ve McAlister, 2023). Kent ve kamusal mekânları, kadın ve LGBTİ+ kullanıcılar için hem bir özgürleşme alanı sunarken hem de pek çok kısıtlamayı barındırmaktadır (Acuner, 2019). Uygulamaları kullanmak bu kullanıcılar için başlı başına bir mekânsal pratik hâlini almaktadır (Sharabi vd., 2023). Benzer bir şekilde, özellikle LGBTİ+ kullanıcıların oldukça yoğun kullandığı konum tabanlı tanışma uygulamalarının da etkisiyle, şehirler içindeki mekânların ya da mahallelerin değişip dönüşmeye başladığı LGBTİ+ dostu (ya da LGBTİ+ larca kullanılan) yeni yerlerin ortaya çıktığı ve eski yerlerin görünürlüğünü kaybettiğinin de altı çizilmektedir (Nicolle, 2022). Yabancıları bir araya getiren kentler; kadınların ve LGBTİ+ bireylerin özel hayatları için “kalkan işlevi görerek onların hareket alanını” genişletip onlara “kendilerine benzer olanlarla karşılaşma” imkânı tanırken (Aydoğan, 2020), öte yandan da kadınlar ve LGBTİ+ bireyler açısından “sözlü ya da fiziksel tacizden cinayete varabilecek tehlikelere” de ev sahipliği yapmaktadır (Jarvis vd., 2009, s. 116 aktaran Aydoğan, 2020).

KTTU’ların mekân ve mekânsallık ile ilişkisini Türkiye bağlamında inceleyen çalışmalarda da önemli noktalara değinilmektedir. Bu uygulamaların özellikle LGBTİ+ gibi kamusal alandan dışlanan katılımcılara bu alanlarda bulamayacakları imkânlar sunduğu (Soybakış, 2019); yaratılan bu melez uzamda mahremiyet, risk, güvenlik gibi kavramların dönüştüğü ve yeni kuir varoluş biçimlerinin ortaya çıktığı da (Pasin, 2020) ileri sürülmektedir. Konumun mahremiyetle olan ilişkisi de Türkiye’deki gerek heteroseksüel (Deniz, 2020) gerek lezbiyen kadınların (Narin, 2018) bu uygulamaları kullanma pratikleri çerçevesinde ele alınmış; uygulamaları bırakma motivasyonlarından en önemlilerinden birinin gizlilik ve güvenlikle ilişkili olduğu ortaya konmuştur (Özbaş Anbarlı, 2021). KTTU’lar, Türkiye gibi ataerkil ve geleneksel değerlerin büyük ölçüde varlığını sürdürdüğü Ortadoğu bağlamlarında da hem heteroseksüel (Sotoudeh vd., 2017, s. 437) hem de heteroseksüel olmayan gençler için farklı anlamlar taşımaktadır. Bu uygulamalar, ikili cinsiyet rejiminin etkisindeki çevrimdışı ortamlarda partner bulmak için yeterince fırsatı olmayan LGBTİ+ bireylerin (DeHaan vd., 2013) partner arayışlarında en önemli araçlar olmaktadır. Bu çerçevede çevrimiçi tanışmanın çevrimdışına aktarılan günlük pratiklerde nasıl ve ne şekilde farklılık gösterdiği incelenmesi gereken bir konu olmaktadır. Araştırmamızda Türkiyeli genç kullanıcılarının ülkenin farklı şehirlerinde KTTU’lar aracılığıyla tanıştıkları partner adayları ile fiziksel buluşma pratiklerini

ortaya koyarken uyguladıkları mekânsal stratejilerin (ör. güvenlik, gözetim, yönetimsellik, statü, kültürel sermaye, vb.) toplumsal cinsiyet odaklı bir analizini yapmayı hedeflemekteyiz. Böylelikle bu çalışmayla a) Türkiye'deki KTTU kullanımını ülkenin sosyokültürel bağlamına oturturken hem bu fiziksel/çevrimdışı ve çevrimiçi uzamın iç içe geçtiği melez uzamı (de Souza e Silva & Frith, 2012) keşfedecek, b) fiziksel ve sanal dünyanın birbirinden ayrılan apayrı şeyler olmadığını altını çizicek (Miles, 2017) ve c) yalnızca iki uzamın bir araya geldiği bir ortamı değil, kendine has dinamikleri olan bir mekânsallık türünü (Frith ve Özkul, 2019) irdeleyeceğiz.

Yöntem

Bu araştırma, Türkiye'nin farklı şehirlerinde yaşayan genç yetişkinlerin KTTU aracılığı ile tanıştıkları partner adaylarıyla fiziksel buluşma pratikleri ve bu pratikleri ortaya koyarken uyguladıkları mekânsal stratejileri anlamayı hedeflemektedir. Bu amaçla, temelleri Bart Kosko (1986) tarafından atılan bulanık bilişsel haritalama tekniğinden yararlanılmıştır. Bulanık bilişsel haritalama tekniği, en genel tanımı ile kavramların ve nedenselliklerin grafik temsidir. Bulanık bilişsel haritalar (Fuzzy Cognitive Maps) araştırmacı tarafından belirlenmiş bir temada katılımcıların algılarını, öznel yargılarını veya bir olgunun oluşmasına yol açan somut durumlar ile bu durumların o vakaya etkilerini grafik teorisine göre resmedilecek bir yöntem olarak tanımlanmaktadır. Bulanık bilişsel haritalar, yapılandırılmamış veya yarı yapılandırılmış olarak uygulanabilmektedir. Bu çalışmada önceden belirlenen merkez kavram üzerinden (katılımcının ilk buluşma için kentinde tercih ettiği semt) uygulama yarı yapılandırılmış şekilde yapılmıştır.

Bilişsel haritalar bir sistemin iki temel unsur bakımından grafik tarifini yapmaya imkân vermektedir. Bunlar kavramsal değişkenler arası nedensellik ve kavramlar arası etki ilişkisidir. A'dan B'ye doğru giden pozitif işaretli bir ok, A'nın B'yi nedensel olarak artırdığına işaret eder; A'dan B'ye doğru giden negatif işaretli bir ok ise, A'nın B'yi nedensel olarak azalttığını gösterir (Kosko, 1986, s. 65). Haritalamada kullanılan kavramlar; olayları, faaliyetleri, değerleri, hedefleri veya toplu parametrelili süreçleri modelleyebilmektedir (Dickerson ve Kosko, 1994, s. 175). Metot, hem niteliksel ve niceliksel yöntemleri bir arada barındırması hem de niteliksel verilerin niceliksel temsilini yapmamıza olanak sağlamasıyla özgün bir yöntemdir. Aynı zamanda metot, kategoriler arası karşılaştırılabilir bir veri sağlamakta; farklı sosyoekonomik ve sosyodemografik kategorilerin belirli bir tema etrafında kurdukları kavramsal düşünce sistemleri arasındaki farkları ortaya koymaya olanak vermektedir. Bu araştırma kapsamında uygulanan bulanık bilişsel haritalama çalışmasında kavram haritaları cinsiyet, cinsel yönelim, yaş, şehir (metropol/metropol dışı), dinî görüş ve eğitim seviyesi gibi kategoriler ekseninde karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Bulanık bilişsel haritalama tekniği ile yapılan çalışmalara katılımcı bulmak için ilk olarak Türkiyeli Gençlerin Konum Tabanlı Mobil Uygulamalar Ara-

cılığı ile Partner Seçme Pratiklerinin İncelenmesi” araştırması² kapsamında uygulanan anket çalışmasında katılımcı olarak yer alan ve araştırmanın ileriki safhalarında da katkı sunmak istediğini belirten kişilere ulaşılmıştır. Anket çalışmasında yer alan katılımcıların bazılarının süreç içinde çalışmaya katılmaktan vazgeçmesi nedeni ile araştırmacılar üçüncü partiler üzerinden, konum tabanlı tanışma uygulamalarında ve sosyal medya ağları üzerinden çağrılar yapmış, yaptıkları çağrılara yanıt veren metropol ve metropol dışı illerde yaşayan 18-30 yaş arasındaki kullanıcılara ulaşarak toplam 6 ilde (İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya, Diyarbakır, Çanakkale) bulanık bilişsel haritalama çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Temmuz 2022 ve Temmuz 2023 tarihleri arasında toplamda 64 katılımcı ile görüşmeler yapılmıştır. Katılımcılardan 29’u 18-24, 35’i 25-30 yaş aralığındadır. Proje kapsamında yer alması düşünülen şehirler seçilirken tüm bölgelerde farklı kimlik gruplarına mensup kullanıcılara ulaşmak hedeflenmiş, genç nüfusun ve üniversitede okuyan öğrenci sayılarının yoğun olduğu şehirlere öncelik verilmiştir. Genç ve üniversiteli nüfus oranı ile bu illerdeki internet kullanım oranı (TÜİK, 2022) da bu şehirlerin seçilmesinde etkili olmuştur. Türkiye’nin nüfus yoğunluğu yüksek şehirlerinde kültürel çeşitliliğin fazla olacağı öngörülerek İstanbul’da 20, Ankara’da 14 ve İzmir’de 12 görüşmeye yer verilmiştir. Araştırmaya Antalya ve Çanakkale’de yedişer kişi katılmış, Diyarbakır’da ise 4 kişi ile görüşülmüştür.

Görüşmecilerden 39’u cinsiyetlerini kadın olarak belirtirken 31’i erkek, ikisi ikili cinsiyet dışı, ikisi de trans kadın olarak kendilerini tanımlamaktadır. Bulanık bilişsel haritalama çalışmasına katılan genç katılımcılar ağırlıklı olarak Tinder, Bumble, Okcupid ve Hornet uygulamalarını kullanmaktadır. Haritalama aşamasında, gençlerin konum tabanlı tanışma uygulamaları aracılığıyla tanıştıkları partnerleriyle ilk buluşma mekânı olarak seçtikleri yerler sorulmuş, bu yerlere ait özellikleri kavramsallaştırmaları istenmiştir. Bu semti algılayışları zihinsel haritalama yöntemi ile resmedilmiştir.

Proje ekibi ve bursiyerler tarafından gerçekleştirilen bu derinlemesine görüşmeler, araştırmaya katılacak gençlerin tercih ettikleri mekânlarda ve zaman aralığında yapılmıştır. Tüm görüşmelerden önce katılımcıların yazılı onayı alınmış ve görüşmeler katılımcıların rızası ile ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Katılımcılar araştırma öncesinde, verilerin saklanması ve güvenliği konusunda araştırma ekibi tarafından bilgilendirilmiştir. Her bir haritalama çalışması yaklaşık 20-25 dakika arası sürmüştür.

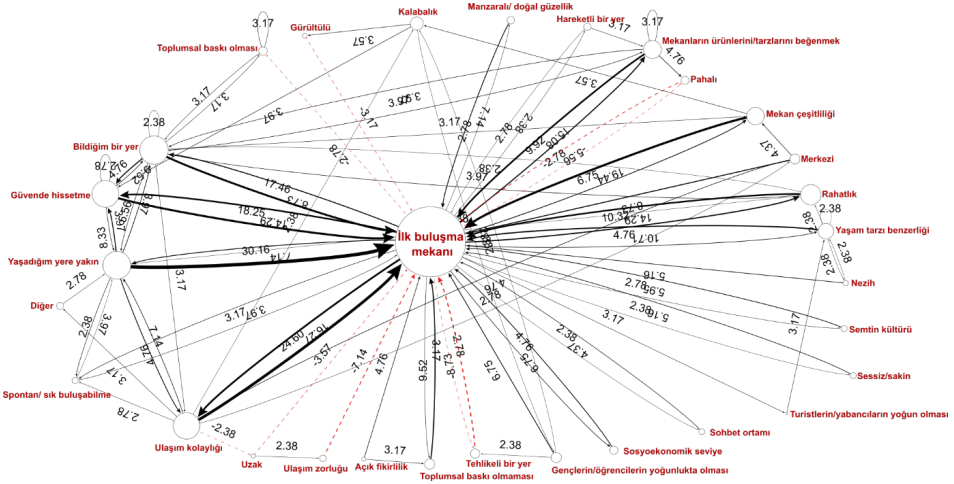
2 Bu makale çalışması 15 Eylül 2021-15 Aralık 2023 tarihleri arasında toplam 27 ay süresince TÜBİTAK 3501 Kariyer Geliştirme Programı tarafından finansal olarak desteklen 121K687 numaralı, “Türkiyeli Gençlerin Konum Tabanlı Mobil Uygulamalar Aracılığı ile Partner Seçme Pratiklerinin İncelenmesi” başlıklı araştırma projesi kapsamında hazırlanmıştır.

Bulgular

Haritalama çalışmasına gençlerin KTTU'dan tanıştıkları partner adayları ile ilk kez buluşacakları semtlere dair sıraladıkları kavramlarla başlanmıştır. Şekil 1'de yer alan ilk buluşma mekânı bütünleşik haritasında ve diğer tüm haritalarda çeperde yer alan her bir kavram, merkezdeki kavramla ilişkilendirilmektedir. Bu ilişkilendirme ilk buluşmanın gerçekleşeceği semti seçerken mekânın hangi özelliğinin bu seçime ne kadar olumlu (+) ya da olumsuz (-) etkisi olduğunu rakamsal olarak göstermektedir. Bu kavramlar, seçilen mekânı tercih etmeyi arttıran veya azaltan kriterler olarak ele alınmalıdır. Bu açıdan bakıldığında, verinin olumlu etki olarak sunduğu ilişkilendirmeler, tercih etmeyi arttıran veya daha fazla önem verilen kriterler olarak okunabilmektedir. Gençlerin mekânsal stratejilerini belirlerken aynı zamanda olumsuz değer atfettiği kriterler de bulunmaktadır. Bu kriterler, gençlerin ilk buluşma mekânlarını seçmelerini olumsuz etkileyen ya da bu tercihi azaltan niteliklerdir. Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta, katılımcıların olumsuz değer atfettikleri kriterleri aslında seçtikleri mekân üzerinden dillendirmeleridir. Yani bu kavramlar her ne kadar seçim tercihini azaltan faktörler olsa da günün sonunda tercih edilen mekân üzerinden sıralanmaktadır. İlişkisel değeri 0'a yakın olan kriterler ise önem atfedilmeyen; yani mekân tercihinde herhangi bir etkili rolü olmayan faktörleri göstermektedir.

Veride kullanılan bir başka ilişki aynı zamanda çeperde yer alan kavramlar arasında da nedensellik grafik temsili olarak kurulmuştur. Yani, çalışma sonuçlarında hem katılımcıların ilk buluşma mekânı seçimini olumlu ya da olumsuz etkileyen kavramlara bakılmış hem de bu kavramların birbirleri ile kurduğu nedensellik ilişkisi değerlendirilmiştir. Haritadaki siyah ilişki oklarının kalınlığı katılımcıların olumlu ilişkiye atfettiği rakamsal değerlerin büyüklüğüne işaret ederken, kesik kırmızı okların kalınlığı ise olumsuz ilişkiye atfedilen rakamsal değerleri temsil etmektedir. Öte yandan, çeperdeki kavramların yer aldığı dairelerin büyüklüğü ise kavramların diğer kavramlarla kurduğu ilişkinin sayısını temsil etmektedir. Buna göre belirlenen toplam 66 kavramdan +/-2 değer aralığının dışında kalan (+/-2'den daha güçlü pozitif ve negatif ilişki kurulan) 33 kavram ele alınıp incelenmiştir.

Şekil 1. İlk buluşma mekânı bütünlük haritası

Şekil 1 incelendiğinde görüleceği üzere, ilk buluşma mekânlarını seçerken gençlerin en çok önem verdikleri faktörler 'yaşadığım yere yakın' (30,2) ve 'ulaşım kolaylığı' (24,6) kavramlarıdır. İlk buluşma mekânını seçerken pratikliğin gözetildiğini düşündüren bu kavramlardan sonra öncelik verilen diğer faktörler 'mekân çeşitliliği' (19,4), 'güvende hissetme' (18,3) 'bildiyim bir yer' (17,5), 'mekânların ürünlerini/tarzlarını beğenmek' (15,1), 'rahatlık' (14,3) gibi kavramlardır. Buradan anlaşılacağı üzere gençler için ilk buluşma mekânını seçerken güvenlik de pratiklik kadar etkili olmaktadır. Sıralanan bu faktörlerin kendi aralarındaki ilişkilerine bakıldığında güvenlik ve pratikliğin iç içe geçmiş olduğu daha net görülmektedir. 'Güvende hissetme' kavramı ile 'yaşadığım yere yakın' (8,33) ve 'bildiyim bir yer' (9,52) kavramları olumlu yönde ilişkilendirilmiştir. Diğer bir deyişle, gençler için ilk buluşma mekânının bildikleri ve yaşadıkları yere yakın olması, orada kendilerini güvende hissetmelerini arttıran faktörlerdir. Gençler aynı zamanda buluşma mekânlarının kendi zevklerine uygun ürün ve tarzlara sahip, benzer yaşam tarzına sahip insanların olduğunu düşündükleri ve toplumsal baskıdan uzak ortamlar ve yerler olmasını da tercih etmektedirler.

Mekânı tercih etmede negatif etkiye sahip faktörler arasında ise 'tehlikeli bir yer' (-8,7), 'ulaşım zorluğu' (-7,1), 'pahalı' (-5,6), 'uzak' (-3,6), 'gürültülü' (-3,2) gibi kavramlar yer almaktadır. Haritada dikkat çekici ilişkilerden biri gençlerin ilk buluşma mekânını seçerken en önemli faktörler arasında sıraladıkları 'bildiyim bir yer' kavramı ile olumsuz etkisi olan 'toplumsal baskı olması' kavramı arasında kurulan olumlu (3,17) ilişkidir. Diğer bir deyişle, gençler bildikleri yerleri ilk buluşma mekânı olarak seçseler de bu mekânı bilmelerinin orada

deneyimleyecekleri toplumsal baskıyı arttıracaklarını düşünmektedir. Benzer şekilde, seçimi olumsuz etkileyen faktörlerden biri olan 'tehlikeli bir yer' kavramı da olumlu bir kavram olan 'gençlerin /öğrencilerin yoğunlukta olması' ile olumlu ilişkilendirilmiştir.

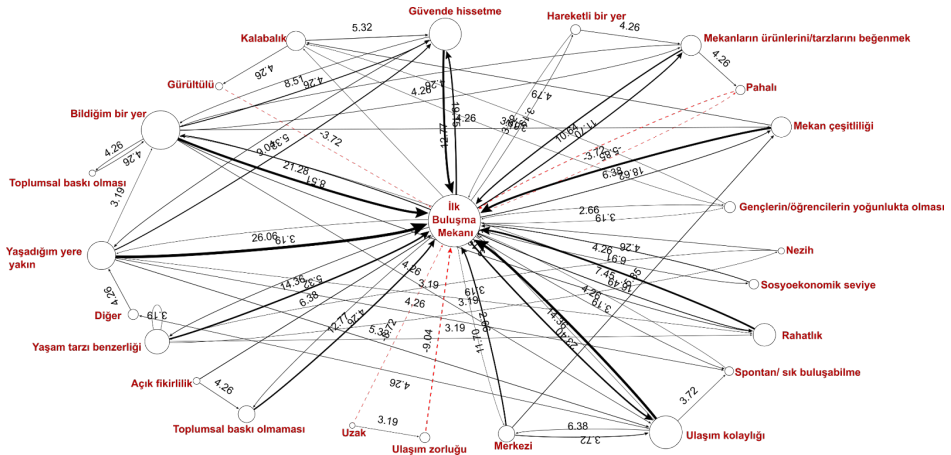
Bütünleşik Kavram Haritalarında Konumsallık

İlk buluşma mekânını belirlerken başvurulan stratejileri daha detaylı incelemek ve bu sonuçların konumla ilgisini kurabilmek için metropol ve metropol olmayan şehir kırılımına bakılmıştır. Buna göre hem metropol hem metropol olmayan illerde katılımcıların en fazla önemsedikleri mekânsal özellikler 'yaşadığım yere yakın' (26,06/ 42,19) ve 'ulaşım kolaylığı' (23,40/ 28,13) kavramlarıdır (BKZ Şekil 2 ve Şekil 3). Yaşanılan yere yakınlık metropol olmayan şehirlerde metropol şehirlere göre daha çok önem verilen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu da metropol olmayan şehirlerde ilçeler arasındaki uzaklık ve ulaşım imkânları kısıtlılığıyla açıklanabilir. Bu iki kavramdan sonra en sık dile getirilen kavramlar metropol ve metropol olmayan illere göre değişmektedir. Metropol olmayan 'şehirlerde mekânların ürünlerini/tarzlarını beğenmek' (25,00), 'mekân çeşitliliği' (21,88), 'sessiz sakin' (18,75) gibi kavramlar dile getirilmektedir. Metropollerde ise 'bildiğim bir yer' (21,28) ve 'güvende hissetme' (19,15) gibi kavramlar öne çıkmaktadır. Bu açıdan bakıldığında eldeki veri metropol-metropol olmayan şehirler bazında önemli çıkarımlar yapmaya elverişlidir. Her iki kategoride de mekânsal strateji oluşturulurken ulaşım ile ilgili pratik kavramlar en üst sıralarda yer almaktadır. Fakat bu kavramları tabiben metropollerde yaşayan katılımcılar için güvenlik en önemli ikinci tema olarak karşımıza çıkmaktadır. Metropollerde yaşayan katılımcılar, güvenlik teması altına alabileceğimiz 'bildiğim bir yer' ve 'güvende hissetme' kavramlarını birbirleri ile de olumlu ilişkilendirmektedir (8,51). İlk buluşma mekânının bildikleri bir yer olması katılımcıların o mekânda kendilerini güvende hissetmelerini arttırmaktadır.

Öte yandan metropollerde yaşamayan katılımcılar için ise mekânın fiziksel özelliklerine dair kavramlar güvenlikten daha önemli bulunmaktadır. Bu gençler için, 'ilk buluşma mekânlarının ürünlerini veya tarzlarını beğenmek, mekân çeşitliliği' ve 'mekânın sessiz ve sakin bir yer olması' daha önemli tercih nedenleri olarak görülmektedir. Yine bu kategorideki katılımcılarca dile getirilen bir başka kriter olan 'gençlerin/öğrencilerin yoğunlukta olması' (17,19) kavramı 'date için uygunluk' kavramı ile olumlu (3,13), 'yaşlı nüfus' kavramıyla olumsuz (-3,13) ilişkilendirilmiştir. Yani metropolde yaşamayan gençler için gençlerin 'takıldığı' mekânlar hem 'date yapmaya' daha uygun görülürken hem de bu mekânlarda yaşlıların daha az olduğu düşünülmektedir. Sosyalleşme imkânlarının az olduğu küçük şehirlerde flört etmek ve partner adayıyla buluşmak gibi çok daha mahrem bulunabilecek pratikler için sessiz, sakin ve gençlerin vakit geçirdiği mekânların seçilmesi önemlidir. Anonim kalabilecekleri semt ve mekânların metropollere göre daha az olduğu şehirlerde yaşayan genç yetişkinler gözetim mekanizmalarının denetiminde hissetmedikleri sessiz, sakin ve gençlerin bulunduğu mekanları tercih etmektedir.

Metropolde yaşayan gençlerin ilk buluşma mekânını belirlerken önem verdiği bir diğer faktörün 'yaşam tarzı benzerliği' (14,36) ve 'toplumsal baskının olmaması' (12,77) olduğu da görülmektedir. Metropolde yaşayan gençler rahatlık ve nezihlik kavramları ile yaşam tarzı benzerliği arasında olumlu bir ilişki (3,19) kurmaktadır. Yani gençler rahat ve nezih olarak nitelendirdikleri mekânları yaşam tarzlarına daha yakın bulmaktadırlar. Bu durum bize mekânların sosyokültürel özelliklerinin metropol şehirlerinde ilk buluşma mekânının belirlenmesinde önemli olduğunu göstermektedir. Öte yandan 'yaşam tarzı benzerliği' metropol olmayan şehirlerde çok alt sıralarda bir mekân belirleme kriteri iken, 'toplumsal baskı olmaması' kriteri bu listeye girememektedir. Diğer bir deyişle, metropolde yaşamayan katılımcılar için ilk buluşma mekânı belirlemede bu iki faktör herhangi bir önem arz etmemektedir. Bu farklılığı metropol olmayan kentlerde toplumsal baskının daha yoğun görülmesi ve bu nedenle toplumsal baskının olmadığı yerlerin var olmaması ile açıklamak mümkündür. Hâl bu iken hemen her yerde var olduğu kabul edilen toplumsal baskı ilk buluşma mekânı belirlemede önemli bir faktör olarak görünmüyor olabilir. Metropol olmayan kentlerin hem sosyokültürel olarak daha muhafazakâr bir yapıda olmaları hem de imkânlarının kısıtlı olması; buradaki gençlerin mekân stratejilerinde tarz benzerliği ya da toplumsal baskıyı bir kriter olmaktan çıkarmaktadır.

Şekil 2. Metropolde yaşayan katılımcıların ilk buluşma mekânı haritaları

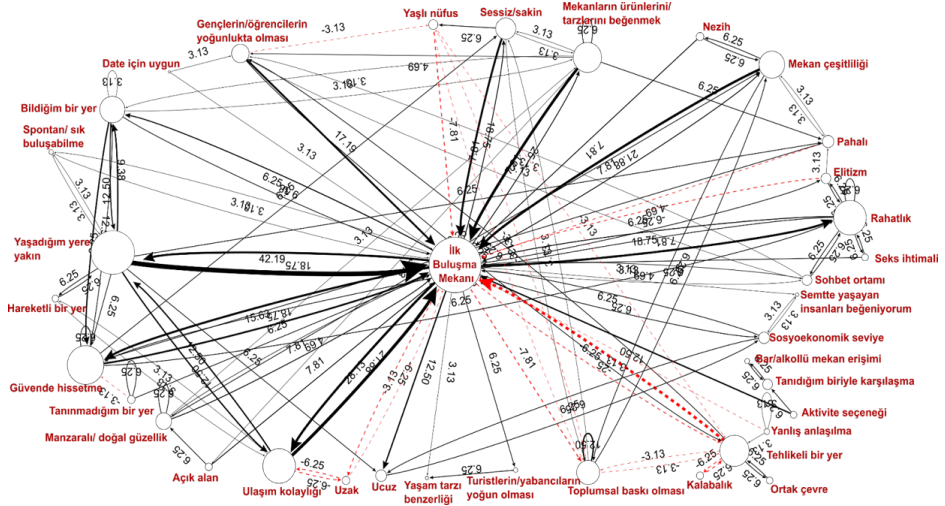
Metropollerde KTTU kullanıcılarının ilk buluşma mekânı tercihini en olumsuz etkileyen kavramlar arasında en sık dile getirilen özellikler 'ulaşım zorluğu' (-9,04) ve 'gürültü' (-3,72) gibi mekânların fiziksel özelliklerine dair kavramlardır. Aynı zamanda, pahalılık kavramı ise her iki gruptan gençleri de

etkilemektedir. Metropol olmayan illere baktığımızda gençlerin 'tehlikeli bir yer' (-25,00), 'yaşlı nüfus' (-7,81) ve 'elitizm' (-6,25) kavramlarını mekân tercihini olumsuz yönde en fazla etkileyen kriterler olarak sıraladığı görülmektedir.

Metropol olmayan şehirlerde dile getirilen tehlikeli bir yer kavramına yakından baktığımızda, katılımcıların 'tehlike' kavramını ortak çevre kavramıyla ilişkilendirdiği (6,25) görülmektedir. Yani, katılımcılar için seçilen mekânda ortak çevrenin olması tehlikeyi arttıran bir durumdur. Buradan anlayacağımız, bu katılımcılar için mekânın tehlikeli olması aslında mekânda bildikleri veya tanıdıkları insanlar olması; hatta partner adayı ile tanıyacakları ortak kişilerin bulunmasıdır. Türkiye'de KTTU kullanımına karşı olan önyargı (Cöbek & Ergin, 2021) ile düşündüğümüzde, katılımcıların bu tür uygulamaları kullandıklarını yakın çevrelerinin fark edebileceği mekânları tehlikeli olarak gördüklerini söyleyebiliriz. Öte yandan, metropol olmayan şehirlerde KTTU kullanıcılarının sayılarının da az olduğunu düşünürsek "ortak çevre" geçmişte flört edilen diğer insanları da kapsamı muhtemeldir. Tehlikeli yer aynı zamanda kalabalık kavramıyla olumsuz ilişkilenebilir (-5,25); katılımcılar mekânın kalabalık olmasının tehlikeyi azaltacağını dile getirmektedir. Diğer bir deyişle, katılımcılar anonim kalabilecekleri düşüncesi ile kalabalık mekânları daha az tehlikeli bulmaktadır.

Özyeğin, "Yeni Arzular, Yeni Benlikler: Türk Gençleri Arasında Seks, Aşk ve Dindarlık" (2015) isimli kitabında, Türkiye'deki yakın ilişki pratiklerini tanımlamak için 'fasat' kavramından yararlanmaktadır. Bu kavramı "bir aldatma biçimi, bir bariyer, bir koruma biçimi ve yeni/farklı bir benlik/kimlik talep etmek için özgürleştirici bir araç" olarak tanımlar (Özyeğin, 2025, s.5). Özyeğin, fasat mekanizmalarının yaygın kullanıldığı toplumlarda bireylerin zevk almasına izin verildiğini ancak bu durumun izin verilen ve yasaklanan şeylerin sınırlarını sürekli olarak yeniden teyit eden kısıtlayıcı bir cinsiyet düzenini pekiştirdiğini söyler (Özyeğin, 2015, s.5). Bu bağlamda, metropol dışında yaşayan gençlerin bu gözetim ve denetleme mekanizmalarından uzakta çevrimdışı flört pratiklerini deneyimleme arzularını bir anlamda fasat mekanizması (Özyeğin, 2015) olarak yorumlamak mümkündür.

Şekil 3. Metropol olmayan şehirlerde yaşayan katılımcıların ilk buluşma mekânı haritaları

Yoğunlaştırılmış Kavram Haritalarında Sosyodemografik Kırılımlar

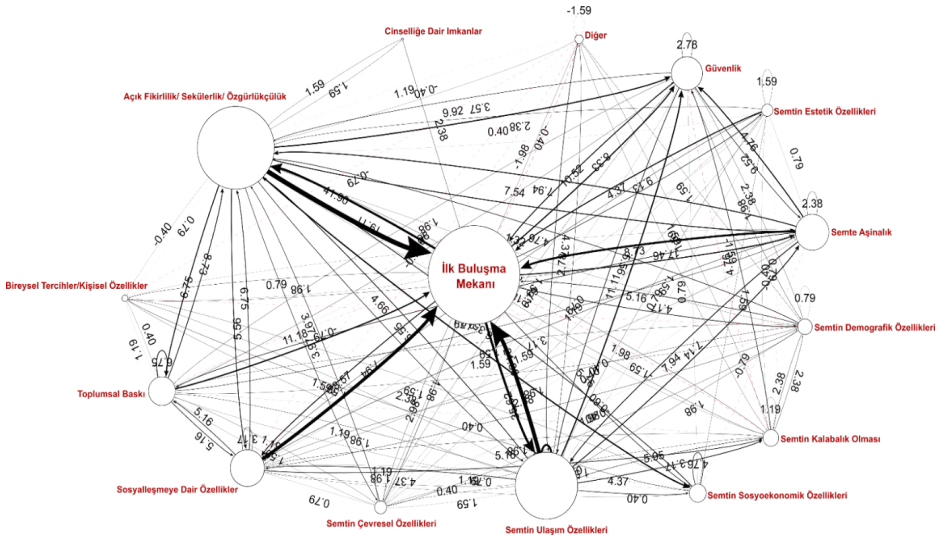
Araştırma sonuçları, verinin belirli sosyodemografik kırılımlara göre daha verimli bir biçimde incelenmesi için yoğunlaştırılmıştır. İlk aşamada katılımcıların açık uçlu olarak cevap verdiği ve araştırma ekibi tarafından 64 kavrama indirilen tüm ifadeler genelleştirilerek 14 yoğunlaştırılmış ana başlık altında incelenmiştir. Yoğunlaştırılmış başlıklar sırasıyla; Açık Fikirlik / Sekülerlik / Özgürlük, Bireysel Tercihler/ Kişisel Özellikler, Cinselliğe Dair İmkanlar, Diğer, Güvenlik, Semte Aşinalık, Semtin Çevresel Özellikleri, Semtin Demografik Özellikleri, Semtin Estetik Özellikleri, Semtin Kalabalık Olması, Semtin Sosyoekonomik Özellikleri, Semtin Ulaşım Özellikleri, Sosyalleşmeye Dair Özellikler ve Toplumsal Baskı'dır. Bu alt başlık yoğunlaştırılmaları yapılırken başlıkların herhangi bir yargı taşımamasına özen gösterilmiş, başlıklar katılımcılar tarafından dile getirilen kavramların temalarını kapsayacak şekilde kurgulanmıştır. Örneğin, güvenlik temasının altına hem güvenli olma hem de olmama hâlleri; toplumsal baskı teması altında toplumsal baskının olması ve olmaması dahil edilmiştir. Bu bilinçli tercihin en önemli nedeni, her bir temanın sosyodemografik kırılımlara göre ne şekilde ele alındığını anlamak ve bu temalara atfedilen değerleri karşılaştırmalı olarak yorumlayabilmektir. Kavram sayısınının 14'e indirilmesinin ardından bu kavramların haritalamada kullanılan merkezî kavram ile ilişkilerine bakılmıştır. Bu işlem analizin daha özlü hâle getirilmesi ve ilişkilerin daha net anlaşılmasına yardımcı olmuştur. Tablo 1, yapılan bu indirmeye dair detayları göstermektedir.

Katılımcıların, KTTU aracılığıyla partner seçerken/filtrelerken tercih ettikle-

ri ilk buluşma mekânının özelliklerine bakıldığında, seçimlerini olumlu yönde etkileyen yoğunlaştırılmış faktörler sırasıyla 'açık fikirlilik/sekülerlik/özgürlükçülük' (41,9), 'semtin ulaşım özellikleri' (35,6) ve 'sosyalleşmeye dair özellikler' (28,6) olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kavramlar sırasıyla gençlerin ilk buluşma mekânını seçerken en fazla önemsedikleri kriterler olmuştur. Gençlerin bu seçimlerini en fazla etkileyen açık fikirlilik/sekülerlik/özgürlükçülük yoğunlaştırılmış kavramı ile 'toplumsal baskı' (>6) ve 'semte aşinalık' (>7) kavramları arasında olumlu yönde nedensellik ilişkileri kurduğu da gözlemlenmiştir. Burada bahsedilen olumlu ilişkinin alt kırılımlarına baktığımızda, bir mekânın açık fikirli, seküler, özgürlükçü olması aynı zamanda oradaki toplumsal baskının az olmasına işaret etmektedir. Katılımcılar kendi dünya görüşleri ile bağlantılı olarak günlük hayatlarında tercih ettikleri yani aşına oldukları semtleri ilk buluşma mekânı olarak da seçmektedirler.

Katılımcıların seçtikleri mekânın olumsuz özellikleri olarak semtin kalabalık olması (-1,6) ve semtin sosyoekonomik özelliklerini (-0,6) sıraladığı görülmektedir (BKZ Tablo 1 veya Şekil 4). Gençlerin ilk buluşma mekânı olarak seçtikleri 'semtin kalabalık olması' ile 'güvenlik faktörü' arasında da pozitif bir ilişki kurduğu görülmektedir (4,76). Diğer bir deyişle, gençler için her ne kadar semtin kalabalık olması orayı tercihi azaltan bir faktör olarak görülse de kalabalıklık önem verdikleri bir başka faktör olan güvenliği (8,3) arttıran bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 4. Yoğunlaştırılmış Bütünleşik İlk Buluşma Mekânı

Bulguları belirli sosyodemografik kırılımlara göre incelediğimizde farklı sonuçlarla da karşılaşmak mümkündür. Cinsiyet kırılımına göre baktığımızda (Bkz Tablo 1) ilk buluşma mekânı seçiminde erkek katılımcılarla kadın katılımcıların en fazla önem verdiği ilk üç kriterin aynı olduğu görülmektedir. Bu kriterler 'açık fikirlilik/sekülerlik/özgürlükçülük', 'sosyalleşmeye dair özellikler' ve 'semtin ulaşım

özellikleri' faktörleridir. Bununla birlikte, kadınlar için 'semte aşinalık' (24,3) ve 'güvenlik' (23,6) faktörleri de ilk üç sıradaki özellikleri çok yakından takip eder hâlde karşımıza çıkmaktadır. Bu faktörler erkek katılımcılar için daha düşük önem taşımaktadır. Örneğin 'güvenlik' genç kadınların seçimlerini etkileyen önemli bir faktör olarak karşımıza çıkarken, erkekler için en olumsuz faktör (-16,3) olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadınlar ilk buluşma mekânını seçerken güvenlik arayışındadırlar ve 'güvenlik' temasına dahil ettikleri nitelikler ilk buluşma mekânının güvenli olmasını kapsamaktadır. Öte yandan, erkeklerin 'güvenlik' teması altında dile getirdikleri mekânsal özellikler ise 'güvenli olmama' üzerinden tanımlanmıştır. Bu hâliyle, 'güvenlik' yoğunlaştırılmış kavramı ile kadın katılımcılar olumlu, erkek katılımcılar ise olumsuz bir ilişki kurmaktadır. Erkeklerin seçimlerini olumsuz yönde etkileyen faktörler 'semtin kalabalık olması' (-8,7) ve 'semtin sosyoekonomik özellikleri' (-5,4) olarak 'güvenlik' faktörünü takip etmektedir. Güvenlik faktöründe olduğu gibi semtin kalabalık olması konusunda da erkekler ve kadınların yaklaşımlarının farklı olduğu görülmektedir. Semtin kalabalık olması erkekler için olumsuz (-8,7) bir faktör iken, kadınlar için seçimlerini olumlu (2,8) yönde etkileyen bir faktör olmuştur. Genel yoğunlaştırılmış harita sonuçlarında da karşımıza çıktığı üzere; 'kalabalık' ve 'güvenlik' kavramları birbirleri ile ilişkilendirilen kavramlardır. Bu nedenle erkek ve kadın katılımcıların 'semtin kalabalık olması' hakkındaki farklı düşüncelerinin güvenlik kaygısı ile açıklanabilmesi mümkündür.

Tablo 1. Yoğunlaştırılmış Kavram Haritaları Başlıkları

	Toplam	Erkek	Kadın	18-24	25-29	Heteroseksüel	Heteroseksüel Olmayan	Müslüman	Diğer	Lise ve Altı	Ön lisans ve Üstü
Açık Fikirlilik / Sakilerlik / Özgürlük	41,9	50,8	32,9	33,8	47,3	40,4	46,8	37,4	45,9	29-7	51,9
Semtin Ulaşım Özellikleri	35,6	18,9	46,4	24,4	43,0	37,1	29,6	30,2	35,0	32-7	35,9
Sosyalleşmeye Dair Özellikler	28,6	35,3	24,7	29,0	28,3	34,1	19,0	38,3	26,4	33,2	26,0
Semte Aşinalık	17,5	9,8	24,3	25,0	12,5	19,5	14,3	18,8	17,8	30,8	8,3
Toplumsal Baskı	11,2	14,3	8,3	6,2	14,5	9,8	14,5	4,7	14,0	7,2	14,4
Semtin Estetik Özellikleri	9,1	14,1	6,9	10,0	8,6	9,1	9,5	7,8	10,0	7,7	10,4
Güvenlik	8,3	-16,3	23,6	2,0	12,5	6,1	13,1	-25,0	22,8	-1,9	16,0
Semtin Demografik Özellikleri	4,2	7,1	2,8	6,5	2,6	6,4	0,0	13,3	1,1	1,0	6,6
Semtin Çevresel Özellikleri	3,0	8,2	0,0	4,5	2,0	2,1	4,8	8,6	1,1	9,1	-1,4
Cinselliğe Dair İmkanlar	2,4	6,5	0,0	0,0	3,9	0,0	7,1	6,3	1,1	0,0	4,2
Bireysel Tercihler/ Kişisel Özellikler	0,8	-1,1	1,4	2,0	0,0	0,0	2,4	-3,1	2,2	0,0	1,4
Diğer	-0,44	-4,3	4,2	-4,0	2,0	1,2	-3,6	6,3	-2,2	-4,8	2,8
Semtin Sosyoekonomik Özellikleri	-0,6	-5,4	0,0	-5,0	2,3	-2,4	3,0	7,8	-3,6	1,0	-1,7
Semtin Kalabalık Olması	-1,6	-8,7	2,8	-5,0	0,7	-3,0	1,2	-1,6	-1,7	-1,0	-2,1

Tablo 1'e baktığımızda hem 18-24 yaş hem de 25-29 yaş grubundaki katılımcıların ilk buluşma mekânı tercihlerinde seçimlerini olumlu yönde en çok etkileyen faktörlerin diğer kategorilerde de olduğu gibi 'açık fikirlilik/sekülerlik/özgürlükçülük', 'sosyalleşmeye dair özellikler', 'semte aşinalık' ve 'semtin ulaşım özellikleri' olduğunu görmekteyiz. 18-24 yaş grubundaki gençlerin ilk buluşma mekânı seçimlerini olumsuz yönde en çok etkileyen faktörler 'semtin kalabalık olması' (-5) ve 'semtin sosyoekonomik özellikleri' (-5) olarak karşımıza çıkmaktadır. 18-24 yaş grubu katılımcılar için diğer gruba kıyasla 'semte aşinalık' daha önemli bir faktör iken (25 / 12,5), 25-29 yaşındaki gençlerin diğer gruba oranla 'toplumsal baskı' (14,5 / 6,2) ve 'güvenlik' (12,5 / 2) faktörlerine daha önem verdiklerini görmekteyiz.

Cinsel yönelim kırılımına baktığımızda (Bkz Tablo 1), ilk buluşma mekânı tercihlerini en olumlu etkileyen faktörler hem heteroseksüel hem de heteroseksüel olmayan gençler için sırasıyla 'açık fikirlilik/sekülerlik/özgürlükçülük' (40,4 / 46,8), 'semtin ulaşım özellikleri' (37,1 / 29,6) ve 'semtin sosyalleşmeye dair özellikleri' (34,1 / 19) olmuştur. Öte yandan gençlerin ilk buluşma mekânı seçimlerini en olumsuz yönde etkileyen faktörler heteroseksüel katılımcılar için 'semtin kalabalık olması' (-3) ve 'semtin sosyoekonomik özellikleri' (-2,4) olarak karşımıza çıkmaktadır. Heteroseksüel olmayan katılımcılar için ise doğrudan olumsuz etkileyen tek faktör 'Diğer' iken (-3,6); semtin demografik özelliklerinin hiç etkisi olmadığı (0) ve semtin kalabalık olmasının (1,2) en az olumlu etkileyen faktör olduğu görülmektedir. Heteroseksüel katılımcılar için 'semtin kalabalık olması' ve 'semtin sosyoekonomik özellikleri' olumsuz bir faktörken, heteroseksüel olmayan katılımcılar için olumlu bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere heteroseksüel olmayan katılımcılar için kalabalık ve güvenlik temaları arasında kadın katılımcılara benzer bir ilişki kurulabilir.

Çalışma kapsamında elde ettiğimiz bu sonuçların heteronormatif normlara uymayan cinsel kimliklere sahip bireylerin marjinalleştirilerek dışlandığını vurgulayan ve kentsel mekânları kullanma hakkının öncelikle heteroseksüel erkeklere ait olduğunu öne süren geçmiş araştırmalarla (Anderson & Knee, 2020, Knee, 2019 aktaran Kavasoglu vd. 2024) benzerlik taşıdığını söyleyebiliriz. Kadınlar ve heteroseksüel olmayan KTTU kullanıcıları için ilk buluşma mekânı seçiminde öne çıkan 'güvenlik' ve bu ihtiyaç ile ilişkilendirdikleri 'kalabalık' temaları heteroseksüel erkek kullanıcıların tercihlerinden oldukça farklılaşmaktadır. Heteroseksüel olmayan katılımcılar için ise ilk buluşma mekânı seçiminde 'açık fikirlilik/sekülerlik/özgürlükçülük', 'toplumsal baskı', 'güvenlik kavramları' ve 'cinselliğe dair imkânlar', heteroseksüel katılımcılara göre daha çok önem kazanmaktadır.

Dine göre kategorilendirildiğinde ise (Bkz. Tablo 1) Müslüman katılımcılar için önem sırasına göre 'sosyalleşmeye dair özellikler' (38,3), 'açık fikirlilik/sekülerlik/özgürlükçülük' (37,4) ve 'semtin ulaşım özellikleri' (30,2) olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer dinî inanç ve tutuma sahip katılımcılar için ise en

önemli faktörler aynı iken önem sıralaması değişmiş ve 'açık fikirlilik/sekülerlik/ özgürlükçülük' (45,9), 'semtin ulaşım özellikleri' (35), 'sosyalleşmeye dair özellikler' (26,4) olmuştur. Müslüman katılımcıların ilk buluşma mekânı seçimlerini en olumsuz yönde etkileyen faktör 'güvenlik' (-25), diğer dinî inanç ve tutuma sahip katılımcılar için olumlu bir faktör olarak (22,8) yüksek önem kazanmaktadır. Burada 'güvenlik' temasında erkek-kadın katılımcıların farkına benzer bir durumla karşılaşmıştır. Yoğunlaştırılmış bir faktör olarak alınan 'güvenlik' temasının iki farklı grupta iki farklı sonuç vermesi; aslında 'güvenlik' temasının muhteviyatı ile ilgilidir. Müslüman katılımcılar 'güvenlik' teması altında 'güvenli olmama' hâlini konuşurken, diğer katılımcılar 'güvenli olmayı' kastetmektedir. Bu nedenle hem erkek katılımcılar hem de Müslüman katılımcılar, 'güvenli olmayan' yerleri tercih edebilmekte ve tercih ettikleri mekânların en az beğendikleri özellikler olarak bu kavramları sıralayabilmektedirler. Öte yandan, 'güvenlik' teması Müslüman olmayan katılımcılar için doğrudan 'güvenli olma' ile ilişkilendirilmiş ve önemli bir etken olarak görülmüştür. Ayrıca Müslüman katılımcılar için diğer dinî inanç ve tutuma sahip katılımcılardan farklı olarak 'semtin sosyodemografik özelliklerinin' (13,3/1) önem kazandığı görülmektedir. Aynı şekilde diğer dinî inanç ve tutuma sahip katılımcılar için 'toplumsal baskı' önemli bir faktörken (14), Müslüman katılımcılar için daha az öneme (4,7) sahiptir. Müslümanlık da tıpkı erkeklik gibi, toplumsal olarak hegemonik olma hâline işaret etmektedir. Türkiye'de iktidar partileri ve muhalefet "rekabet hâlindeki mekân tasavvurları" şehirleri dönüştürürken (Tugal, 2020), şehirler bu ikilemleri deneyimlediğimiz mekânlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Öz & Eder, 2018). Bu bağlamda, özellikle 2010'lardan itibaren gündelik hayatın İslamlaştırılması farklı dini görüşlere ve hayat tarzlarına sahip bireylerin "mahalle baskısı" (aktaran Çakır, 2008) ile ilgili endişeler duymasına yol açmıştır (Öz & Eder, 2018). Hegemonik dini söylemlerden farklı inanç ve tutumlara sahip KTTU kullanıcılarının 'toplumsal baskı' ve 'açık fikirlilik/sekülerlik/özgürlükçülük' kavramlarına atfettikleri önem ve bu kavramların ilk buluşma pratiklerindeki rolleri bu bağlamda anlaşılabilir.

Lise ve altı eğitime sahip katılımcıların ilk buluşma mekânı tercihlerini en çok azaltan faktör güvenlik (-1,9), ön lisans ve üstü eğitime sahip katılımcılar için ise semtin kalabalık olması (-2,1) olarak karşımıza çıkmaktadır (Bkz. Tablo 1). Ayrıca güvenlik faktörü lise ve altı eğitime sahip katılımcıların tercihlerini azaltan bir etken iken, ön lisans ve üstü eğitime sahip katılımcıların tercihlerini arttırmaktadır (16). Lise ve altı eğitime sahip kişiler güvenli olmayan mekânları ilk buluşma mekânı seçme eğilimindeyken, ön lisans ve üstü eğitime sahip katılımcılar için güvenli mekân olması mekân seçiminde önem kazanmaktadır. Semtin kalabalık olması dışında semtin sosyoekonomik özellikleri (-1,7) ve semtin çevresel özellikleri (-1,4) de ön lisans ve üstü eğitime sahip katılımcıların ilk buluşma mekânı tercihlerini olumsuz yönde etkileyen faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca toplumsal baskı teması özellikle ön lisans ve üstü eğitime sahip katılımcılarda (14,4) mekân tercihinin arttıran bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Burada dillendirilen 'toplumsal baskı' temasının muhteviyatına bakıldığında, kastedilenin 'toplumsal baskı olmaması' olduğu anlaşılmaktadır.

Yani, yüksek eğitim seviyesine sahip katılımcılar toplumsal baskı olmayan mekânları ilk buluşma mekânı olarak tercih etmeye daha meyillidir.

Tartışma ve Sonuç

Şehirler yer kavramının algılanan mekân deneyimi tarafından şekillendirildiği “hayali ortamlardır” (Donald, 1999 aktaran Broeker, 2024). Flört uygulamaları kullananların deneyimleri üzerine yapılan önceki çalışmalar, Türkiye’yi KTTU kullanıcılarının şehre nasıl dahil olduklarını ve şehri nasıl kullandıklarını genellikle göz ardı etmiştir. Bu çalışma, KTTU kullanıcılarının mekânla kurduğu ilişkileri katılımcıların olası partner adaylarıyla ilk buluşmalarında başvurdukları mekânsal tercih ve stratejileri kapsamında ele almıştır. Bulgular lokasyon, cinsiyet ve cinsel yönelimin kullanıcıların KTTU ile gerçekleştirdikleri mekânsal pratikleri önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir.

Araştırmamız, Türkiye’nin artan baskıcı ve ayrımcı politik ortamının genç yetişkinlerin konum tabanlı tanışma uygulamaları aracılığıyla gerçekleştirdiği çevrimdışı flört pratiklerini etkilediğini göstermektedir. Yakın zamandaki çalışmalar çevrimiçi flört pratiklerinde gözetim ve denetleme mekanizmaları devreye girdiğini (Cui vd., 2022) ve KTTU kullanıcılarının damgalamaya maruz kalmamak için konumsal verilerini paylaşmaktan kaçındıklarını (Deniz, 2020) ortaya koymuştur. Bu çalışmalardan farklı olarak araştırmamız, bu mekanizmaların KTTU kullanıcılarının mekânsal pratiklerini de etkilediğini göstermektedir. Özellikle metropol dışında yaşayan gençler ile kadın ve LGBTİ+ kullanıcıların mekânsal stratejilerini şekillendirmede gözetim ve denetleme mekanizmaları önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, metropol olmayan şehirlerde yaşayan gençlerin ortak çevreleri ile karşılaşabilecekleri kalabalık mekânları tehlikeli mekânlar görmeleri, gençlerin ağırlıkta olduğu ve sessiz/sakin buldukları semtleri tercih etmeleri bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Anonimliğin yüksek olduğu metropollerde yaşayan gençler ise gözetim ve denetleme mekanizmalarından uzak kalabilecekleri, toplumsal baskının az olduğu ve kendi yaşam tarzlarına benzer semtleri tercih etmektedir.

Her ne kadar tüm cinsel yönelim grupları açısından partner adayları ile buluşmak için tercih edilen semtin gözetim ve denetleme mekanizmalarından nispeten uzak kalabilmelerine imkân veren semtler olması önemli olsa da LGBTİ+ kullanıcıların bu kavramlara heteroseksüel kullanıcılardan daha fazla önem verdiği görülmüştür. Bir onur yürüyüşüne ev sahipliği yapan ilk Müslüman ülke olan Türkiye’de 2000’li yılların başında LGBTİ+ bireylerin kamusal alanda görünürlüğü artarken, 2010’lu yıllardan itibaren toplumsal düzeyde varlığını artıran ataerkil, otoriter ve neo-muhafazakâr değerlerle ötekileştirilmeye başlanan LGBTİ+ bireyler sistematik şiddet ve ayrımcılığa maruz bırakılmıştır (Kavasoglu vd. 2024; Çeler, 2024). Bu durumun heteroseksüel olmayan KTTU kullanıcıların mekân kullanım pratiklerini etkilediğini de söyleyebiliriz. Ayrımcılık ve ataerkil baskıların daha az hissedildiği metropollerde yaşamayı yeğleyen LGBTİ+ bireyler (Kavasoglu vd. 2024), uygulamalar aracılığı ile gerçekleştirdikleri partner bulma pratiklerinde de

farklı stratejiler uygulamak durumundadır. LGBTİ+ kullanıcılar şehrin herhangi bir semtini kolaylıkla tercih edememekte, güvende hissettikleri ve toplumsal baskıdan nispeten uzak kalabildikleri açık fikirli/seküler/özgürlükçü semtleri ilk buluşma mekânı olarak seçmektedir. Miles (2017), heteroseksüel olmayan bireylerin mekânsal pratiklerinde yakınlığın önemli olduğunu ileri sürmüştür. Bu araştırmanın sonuçları, Miles'in (2017) çalışmasının aksine, LGBTİ+ gençlerin yakınlıktan ziyade, mahalle baskısı ve sosyal damgalanmanın olmadığı kamusal alanlarda var olma isteklerine işaret etmektedir.

Bununla birlikte, LGBTİ+ gençlerin ve özellikle kadın kullanıcıların stratejik davranmalarını gerektiren tek durum, seçtikleri buluşma mekânının gözetim ve denetleme mekanizmalarından uzakta olması değildir. Her ne kadar bu uygulamalar, tüm kullanıcılarına kendilerine benzeyen tanıdık yabancılarla (Veel ve Thystrup, 2018) bağlantı kurma imkânı sağladıklarını iddia etseler de (Parisi ve Comunello, 2020), KTTU kullanıcısı kadınların ve LGBTİ+ bireylerin taciz ve şiddetle ilgili olumsuz deneyimler bildirme olasılıkları çok daha yüksektir (Anderson vd., 2020; Phan vd., 2022; Gewirtz-Meydan vd., 2024). Önceki çalışmalara (Aydoğan 2020; Gürçan ve Üstünel, 2024) paralel olarak araştırmamız konum tabanlı uygulamaların kadın kullanıcılarının ilk buluşma mekânı seçiminde güvenlik arayışında olduklarını gösterirken, erkek kullanıcılar güvenli görmedikleri bir mekânı ilk buluşma mekânı olarak seçebilmektedir. Bu tercihte kadınların kamusal mekânlarda deneyimledikleri toplumsal cinsiyet dinamikleriyle olan müzakerelerinin rolü kayda değerdir. Kadınlar kendilerini güvende ve rahat hissettikleri mekânları kalabalık mekânlar olarak nitelendirmektedir. Bu tercihi, kadın kullanıcıların KTTU aracılığı ile tanıştıkları tanıdık yabancıların uygulayabileceği olası bir şiddet ya da taciz anında kalabalığı potansiyel partner adayı açısından caydırıcı bir unsur olarak görmeleri düşüncesi ile açıklayabiliriz.

Son olarak, "Türkiyeli Gençlerin Konum Tabanlı Mobil Uygulamalar Aracılığı ile Partner Seçme Pratiklerinin İncelenmesi" araştırma projesi kapsamında araştırmamızın bulanık bilişsel haritalama çalışmasına katılımcı bulmaya çalışırken karşılaşılan sorunlara dair önerilerimizle bitirmek isteriz. Özellikle, Trabzon ve Erzurum'da görüşmeci bulmak konusunda çok zorlanılmış ve Diyarbakır'da hedeflenenden daha az görüşme yapılmıştır. Bu, Türkiye'nin özgün kültürel bağlamını açıklayabilecek başlı başına bir veri olarak kabul edilebilir. Yukarıda belirttiğimiz gibi bu illerdeki mahalle baskısı ya da sosyokültürel bağlamın etkisiyle gençler konum tabanlı tanışma uygulamalarını daha az kullanmakta ya da bu ortamlarda daha az görünür olup bu pratikleri hakkında konuşmaktan geri durmaktadır. Bu nedenle, alanda yapılacak çalışmaların birebir görüşme yapacak katılımcılar bulma safhalarında karşılaşılabilecek zorlukları sürece dair bir veri olarak okuyabileceklerini söylememiz mümkündür. Bu durumla ilgili olarak, Türkiye'nin hangi bölgesinde ne kadar kişinin KTTU kullandığına dair ülke çapında temsiliyeti olan detaylı bir verinin olmadığını da belirtmek gerekmektedir. Olası böyle bir araştırma, örneklem belirleme süreçlerinde gelecek araştırmacıları daha doğru yönlendirecektir.

Bu makale intihal tespit yazılımlarıyla taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Etik Kurul Onay Bilgisi

Kadir Has Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu'nun 13.08.2021 tarih ve 12012 sayılı toplantısında alınan karar ile araştırmanın gerçekleştirilmesi etik açıdan uygun bulunmuştur.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Katkı oranı birinci yazar için %40, ikinci yazar için %30, üçüncü yazar için %30 olarak belirtilmiştir.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu makale TÜBİTAK BİDEB 3501 Kariyer Geliştirme Programı tarafından finansal olarak desteklen 121K687 numaralı, "Türkiyeli Gençlerin Konum Tabanlı Mobil Uygulamalar Aracılığı ile Partner Seçme Pratiklerinin İncelenmesi" başlıklı araştırma projesi kapsamında hazırlanmıştır. Araştırmanın finansal desteği için TÜBİTAK'a ve araştırma sürecindeki katkıları için 121K687 numaralı projede görev alan tüm araştırmacılara ve bursiyerlere teşekkür ederiz.

Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

Acuner, D. (2019). Canavarlaştırılan Kent Sokakları: Kadının Kent Deneyimi Üzerine Bir Değerlendirme. Cenk Özbay, Ayşecan Terzioğlu (Ed.), Türkiye'de Cinsiyet Kültürleri içinde (109–126). İstanbul: İletişim Yayınları.

Ali, N., Phillips, R., Chambers, C., Narkowicz, K., Hopkins, P., & Pande R. (2020). Halal dating: Changing relationship attitudes and experiences among young British Muslims. *Sexualities*, 23(5–6), 775–792. <https://doi.org/10.1177/1363460719850113>

Altınordu, A. (2009). The debate on "neighborhood pressure" in Turkey. *ASA Footnotes*, 37(2), 5.

Anderson, M., Vogels, E. A., & Turner, E. (6 Şubat 2020). The virtues and downsides of online dating. Pew Research Center. Erişim 17 Kasım 2024. <https://www.pewresearch.org/internet/2020/02/06/the-virtues-and-downsides-of-online-dating>

Aydoğan, B. (2020). Konum Temelli Çevrimiçi Tanışma Uygulamalarını Kadınların Flört Deneyimleri Açısından Düşünmek: Tinder Ve Happn. *Moment Dergi*, 7(2). doi:10.17572/mj2020.2.287313

Broeker, F. (2023). *Love and Technology: An Ethnography of Dating App*

- Users in Berlin (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003411635>
- Chan, L.S. (2016). How Sociocultural Context Matters in Self-Presentation: A Comparison of U.S. and Chinese Profiles on Jack'd, a Mobile Dating App for Men Who Have Sex With Men. *International Journal of Communication*, 10(2016), 6040–6059.
- Cöbek, G. (2022). Flört uygulamalarındaki imajlar dünyası: “Klişelerin diktatörlüğü”ne karşı doğallık. *Moment*, 9(1), 13-34.
- Cöbek, G. (2023). Right of men to hook up: An analysis of Tinder’s architecture and its cultural interpretations in Turkey. In G. Muschert, M. Ragnedda, M. Şentürk, & H. Eşrefoğlu (Eds.), *New Media / New Society?* Istanbul University Press.
- Cöbek, G., & Ergin, M. (2021). Swipe me if you can: Cultural and gendered uses of Tinder in Turkey. *International Journal of Social and Humanities Sciences*, 5(3), 11-38.
- Cui, Y., Yamashita, N., Liu, M., & Lee, Y. (2022). “So close, yet so far”: Exploring Sexual-minority women’s relationship-building via online dating in China. CHI Conference on Human Factors in Computing Systems. <https://doi.org/10.1145/3491102.3517624>
- Çakır, R. (29 Mayıs 2013). Prof. Şerif Mardin: «Mahalle Baskısı, Ne Demek İstedim?» Ruşen Çakır. Erişim 17 Kasım 2024. <http://www.rusencakir.com/Prof-Serif-Mardin-Mahalle-Baskisi-Ne-Demek-Istedim/2028>
- Çeler, Z. (2024). Global migrations of the discourse of “gender ideology” and moral panics: transnational fundamentalism from the Vatican to Turkey. *New Perspectives on Turkey*, 1–22. doi:10.1017/npt.2024.30
- Deniz, A. (2020). Changing Geographies of Intimacy: A Study on FemaleTinder Users in İstanbul. *Fe Dergi*, 12(1), 113–124.
- DeHaan, S., Kuper, L. E., Magee, J. C., Bigelow, L., Mustanski, B. S. (2013). The interplay between online and offline explorations of identity, relationships, and sex: A mixed methods study with LGBT youth. *Journal of Sex Research*, 50(5), 421-434.
- De Rooij, L. (2020). The Relationship between Online Dating and Islamic Identity among British Muslims. *Journal of Religion, Media and Digital Culture*, 9, 1-32.
- de Souza e Silva, A. ve Frith, J. (2012). *Mobile Interfaces in Public Spaces: Locational Privacy, Control, and Urban Sociability*. Oxford, Abingdon: Taylor & Francis Group.
- Dickerson, J. A. ve Kosko, B. (1994). Virtual worlds as fuzzy cognitive maps. *Presence: Teleoperators & Virtual Environments*, 3(2), 173–189.
- Dixon, S. J. (27 Mart 2024a). Online dating worldwide - Statistics & Facts. Statista. Erişim 17 Kasım 2024. <https://www.statista.com/topics/7443/online-dating/#topicOverview>
- Dixon, S. J. (22 Mayıs 2024b). Distribution of online dating service users in the United Kingdom (UK) as of March 2024, by age group. Statista. Erişim 17

Kasım 2024. <https://www.statista.com/statistics/1466933/uk-online-dating-users-age-group/>

Dixon, S. J. (13 Aralık 2023). Online dating service users in the United States as of September 2023, by age group. Statista. Erişim 17 Kasım 2024. <https://www.statista.com/forecasts/1358185/us-online-dating-users-by-age>

Finn, E. (2017). *What Algorithms Want Imagination in the Age of Computing*. The MIT Press. ISBN: 9780262536042.

Frith, J. ve Özkul, D. (2019). Mobile media beyond mobile phones. *Mobile Media & Communication*, 7(3), 293-302. doi:10.1177/2050157919850405

Galloway, A.R. (2006). *Gaming : Essays on algorithmic culture*. Minneapolis: University of Minnesota.

Gewirtz-Meydan, A., Volman-Pampanel, D., Opuda, E., & Tarshish, N. (2024). Dating Apps: A New Emerging Platform for Sexual Harassment? A Scoping Review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 25(1), 752-763. <https://doi.org/10.1177/15248380231162969>

Giles, C., Ashford, C. ve Brown, K. J. (2022). Online safety and identity: navigating same-sex male social “dating” apps and networks. *Information & Communications Technology Law*, 31(3), 269-286.

Gürcan, C., ve Üstünel, A. O. (2024). “It’s like a gamble, anything could happen”: Women navigating safety and agency in online dating in urban Turkey. *Feminism & Psychology*, 34(1), 151-171. <https://doi.org/10.1177/09593535231194436>

Hasan, F. (2020). Keep it halal! A smartphone ethnography of Muslim dating. *Journal of Religion, Media and Digital Culture*, 10(1), 135–154. <https://doi.org/10.1163/21659214-bja10042>

Hetsroni, A., Tuncez, M. ve Özdemir, M. (2020). Stereotypical Gender Attributions across Sexual Orientations on Tinder: Evidence from Turkey. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 11(1), 14-23.

Hjorth, L. (2013). The place of the emplaced mobile: A case study into gendered locative media practices. *Mobile Media & Communication*, 1(1), 110–115. <https://doi.org/10.1177/2050157912459738>

Hoang, N. P., Asano, Y. ve Yoshikawa, M. (2016). Your neighbors are my spies: Location and other privacy concerns in dating apps. 18th International Conference on Advanced Communication Technology (ICACT). doi:10.1109/icact.2016.7423531

Husain, F. (2020). Halal Dating, Purdah, and Postfeminism: What the Sexual Projects of Pakistani Women Can Tell Us about Agency. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 45(3).

Jarvis, H., Cloke, J. ve Kantor, P. (2009). *Cities and gender*. Londra: Routledge.

- Jerome, C. ve Hadzmy, A.J.b.A. (2022). Coming Out Strategies on Social Media among Young Gay Men in Malaysia. *Youth*, 2, 39–52. <https://doi.org/10.3390/youth2010004>
- Kavas, A. (8 Mart 2018). Karşılaştırmalarla 81 İl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi-2018. TEPAV. Erişim Tarihi 12 Aralık 2024, https://tepav.s3.eu-west-1.amazonaws.com/upload/files/1520402632-7.Karsilastirmalarla_81_Il_Icin_Toplumsal_Cinsiyet_Esitligi_Karnesi_2018.pdf
- Kavasoglu, İ., Gumus, H., & Kivel, D. (2024). “We Are Also in These Spaces!”: Struggles with Leisure Constraints of LGBTQ People from Turkey. *Leisure Sciences*, 1–16. <https://doi.org/10.1080/01490400.2024.2386362>
- Kosko, B. (1986). Fuzzy Cognitive Maps. *International Journal of Man-Machine Studies*, 24(1), 65 – 75.
- MacKian, S. (2004). Mapping reflexive communities: visualizing the geographies of emotion. *Social & Cultural Geography*, 5(4), 615–631. DOI: 10.1080/1464936042000317730.
- Miles, S. (2017). Sex in the digital city: location-based dating apps and queer urban life. *Gender, Place & Culture*, 24(11), 1595–1610.
- Milgram, S. (1977). “The familiar stranger: An aspect of urban anonymity”. *The individual in a social world*. Reading, MA. Adisson –Wesley.
- Narin, B. (2018). A Netnography Study About Wapa as a Mobile Dating Application. *Moment Journal: Journal of Cultural Studies*, 5(2), 343–367. <https://doi.org/10.17572/mj2018.2.34336>
- Nicolle, C. (2022). “The Whole Neighbourhood Is Becoming Gay!” Reflections on the Effects of Geolocated Dating Apps on the Practice and Perception of the Urban Space of Gay Men in Major French Cities. Blidon, M., Brunn, S.D (Ed.) *Mapping LGBTQ Spaces and Places içinde (147-164)*. Cham: Springer.
- Nisa, E. F. (2021). Online Halal Dating, Ta’aruf, and the Shariatization of Matchmaking among Malaysian and Indonesian Muslims. *CyberOrient*, 15(1), 231–258.
- Öz, Ö. ve Eder, M. (2018). ‘Problem Spaces’ and Struggles Over the Right to the City: Challenges of Living Differentially in a Gentrifying Istanbul Neighborhood. *International Journal of Urban and Regional Research*, 42(6), 1030–1047. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12656>
- Özbay, C. (2017). *Queering sexualities in Turkey: Gay men, male prostitutes and the city*. I.B. Tauris & Co. Ltd.
- Özbaş Anbarlı, Z. (2021). Dijital Ağda İlişkiler: Kullanıcıların Tinder Deneyimleri. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 12(23), 89–119.
- Özyeğin, G. (2015). *New Desires, New Selves: Sex, love, and piety among Turkish youth*. New York University Press.
- Parisi, L. ve Comunello, F. (2020). Dating in the time of “relational filter bubbles”:

Exploring imaginaries, perceptions and tactics of Italian dating app users. *The Communication Review*, 23(1), 66–89. <https://doi.org/10.1080/10714421.2019.1704111>

Pasin, B. (2020). Görün(m)üyorum, Öyleyse Varım: Konumsal Medyada Kuir Mekân Pratikleri. Cemile Tokgöz Şahoğlu, Betül Aydoğan (Ed.) *Konumsal Medya: Dijital Çağda Mekân Üzerine Disiplinlerarası Tartışmalar içinde* (205-214). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Phan, A., Seigfried-Spellar, K., ve Choo, K.-K. R. (2021). Threaten me softly: A review of potential dating App Risks. *Computers in Human Behavior Reports*, 3, 100055. <https://doi.org/10.1016/j.chbr.2021.100055>

Portolan, L. ve McAlister, J. (2022). Jagged Love: Narratives of Romance on Dating Apps during COVID-19. *Sexuality and Culture*, 26(1), 354–372. <https://doi.org/10.1007/s12119-021-09896-9>

Rochadiat, A. M., Tong, S. T. ve Novak, J. M. (2018). Online dating and courtship among Muslim American women: Negotiating technology, religious identity, and culture. *New Media & Society*, 20(4), 1618–1639.

Sharabi, L. L., Ryder, C. V. ve Niess, L. C. (2023). A Space of Our Own: Exploring the Relationship Initiation Experiences of Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer, Intersex, and Asexual Dating App Users. *Journal of Social and Personal Relationships*, 40(7), 2277-2297. <https://doi.org/10.1177/02654075221143790>

Sotoudeh, R., Friedland, R. ve Afary, J. (2017). Digital romance: the sources of online love in the Muslim world. *Media, Culture & Society*, 39(3), 429-439. <https://doi.org/10.1177/0163443717691226>

Soybakiş, O. (2019). Kamusal Alanda Saklambaç: İstanbul'da Eşcinsel ve Biseksüel Erkeklerin Mekansal Sosyalleşmesi. Cenk Özbay, Ayşecan Terzioğlu (Ed.), *Türkiye'de Cinsiyet Kültürleri içinde* (267-280). İstanbul: İletişim Yayınları.

Start.io audiences: Dating App Users in Turkey 2023. (2023). Erişim 17 Kasım 2024. <https://www.start.io/audience/dating-app-users-in-turkey>

Sunam Audry, A., Bas, O., İnceoğlu, İ., Kaya, Y. B., Cöbek, G., & Alkurt, S. V. (2024). Nationwide research on the uses and motivations of dating apps by young adults in the cultural environment of Turkey. *Mobile Media & Communication*, 12(3), 662-687. <https://doi.org/10.1177/20501579231215709>

Tanrıöver, H. U. & Sunam, A. (2017). Türkiye'deki çevrimiçi evlilik siteleri: Medyanın benlik sunumuna etkisinin toplumsal cinsiyet odaklı bir analizi. *İleti-ş-im*, 26, 9-38.

Tuğal, C. (2021). Urban Symbolic Violence Re-Made: Religion, Politics and Spatial Struggles in Istanbul. *International Journal of Urban and Regional Research*, 45(1): 154-163. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12853>

TÜİK. (26 Ağustos 2022). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2022. Erişim 12 Aralık 2024, [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587)

Veel, K. ve Thylstrup, N. B. (2018). Geolocating the stranger: the mapping of uncertainty as a configuration of matching and warranting techniques in dating apps. *Journal of Aesthetics & Culture*, 10(3), 43–52.

Yılmaz, T. (20 Ağustos 2020). Grindr'dan sonra Hornet de yasaklı, sırada ne var? *Bianet*. Erişim 17 Kasım 2024. <https://bianet.org/haber/grindr-dan-sonra-hornet-de-yasakli-sirada-ne-var-229298>

EK 1 Zihinsel Haritalama / Bulanık Bilişsel Haritalama çalışmasında yer alan katılımcılara dair bilgiler

	Görüşme No	Tarih	İl	İlçe	Yaş Grubu	Cinsiyet
1	ÇNK-1	15.08.2022	Çanakkale	Merkez	25-30	E
2	ÇNK-2	15.08.2022	Çanakkale	Merkez	18-24	E
3	ÇNK-3	15.08.2022	Çanakkale	Merkez	18-24	K
4	ÇNK-4	16.08.2022	Çanakkale	Merkez	25-30	E
5	ÇNK-5	16.08.2022	Çanakkale	Kepez	18-24	E
6	ÇNK-6	16.08.2022	Çanakkale	Merkez	18-24	E
7	ÇNK-7	22.09.2022	Çanakkale	Merkez	25-30	E
8	İZM-1	17.08.2022	İzmir	Karşıyaka	25-30	K
9	İZM-2	17.08.2022	İzmir	Karşıyaka	25-30	K
10	İZM-3	17.08.2022	İzmir	Buca	18-24	E
11	İZM-4	18.08.2022	İzmir	Balçova	25-30	E
12	İZM-5	18.08.2022	İzmir	Alsancak	25-30	K
13	İZM-6	19.08.2022	İzmir	Bornova	25-30	K
14	İZM-7	19.08.2022	İzmir	Alsancak	18-24	E
15	İZM-8	19.08.2022	İzmir	Alsancak	25-30	E
16	İZM-9	19.08.2022	İzmir	Narlıdere	25-30	E
17	İZM-10	20.08.2022	İzmir	Karşıyaka	25-30	K
18	İZM-11	20.08.2022	İzmir	Karşıyaka	18-24	K
19	İZM-12	20.08.2022	İzmir	Alsancak	18-24	K
20	ANT-1	22.08.2022	Antalya	Muratpaşa	25-30	E

21	ANT-2	22.08.2022	Antalya	Konyaaltı	18-24	E
22	ANT-3	22.08.2022	Antalya	Konyaaltı	25-30	E
23	ANT-4	22.08.2022	Antalya	Muratpaşa	18-24	E
24	ANT-5	22.08.2022	Antalya	Demre	25-30	E
25	ANT-6	23.08.2022	Antalya	Muratpaşa	18-24	K
26	ANT-7	23.08.2022	Antalya	Muratpaşa	25-30	K
27	DYB-1	21.10.2022	Diyarbakır	Sur	18-24	E
28	DYB-2	21.10.2022	Diyarbakır	Sur	25-30	E
29	DYB-3	21.10.2022	Diyarbakır	Sur	25-30	Trans Kadın
30	DYB-5	23.10.2022	Diyarbakır	Sur	25-30	Trans Kadın
31	İST-1	12.08.2022	İstanbul	Üsküdar	25-30	E
32	İST-2	27.09.2022	İstanbul	Maltepe	25-30	K
33	İST-3	29.09.2022	İstanbul	Fatih	18-24	K
34	İST-4	04.10.2022	İstanbul	Levent	25-30	K
35	İST-5	20.11.2022	İstanbul	Kadıköy	25-30	K
36	İST-6	21.11.2022	İstanbul	Kadıköy	25-30	E
37	İST-7	24.11.2022	İstanbul	Kadıköy	25-30	K
38	İST-8	03.08.2022	İstanbul	Bakırköy	18-24	K
39	İST-9	25.11.2022	İstanbul	Beşiktaş	18-24	K
40	İST-10	12.12.2022	İstanbul	Kadıköy	18-24	K
41	İST-11	19.12.2022	İstanbul	Kadıköy	18-24	K
42	İST-12	24.12.2022	İstanbul	Etiler	18-24	K
43	İST-13	19.01.2023	İstanbul	Kadıköy	25-30	K
44	İST-14	23.01.2023	İstanbul	Kadıköy	18-24	K
45	İST-15	23.01.2023	İstanbul	Şişli	25-30	K
46	İST-16	24.01.2023	İstanbul	Kadıköy	18-24	K
47	İST-17	25.01.2023	İstanbul	Levent	18-24	E
48	İST-18	25.01.2023	İstanbul	Beşiktaş	18-24	K
49	İST-19	25.01.2023	İstanbul	Gaziosmanpaşa	18-24	K

50	İST-20	29.01.2023	İstanbul	Şişli	18-24	E
51	ANK-1	01.12.2022	Ankara	Kızılay	25-29	K
52	ANK-2	02.12.2022	Ankara	Tunalı Hilmi	25-29	Non-binary
53	ANK-3	02.12.2022	Ankara	100. Yıl	25-29	K
54	ANK-4	02.12.2022	Ankara	100. Yıl	18-24	K
55	ANK-5	02.12.2022	Ankara	Koru	18-24	E
56	ANK-6	02.12.2022	Ankara	Tunalı Hilmi	25-30	K
57	ANK-7	02.12.2022	Ankara	Söğütözü	25-30	K
58	ANK-8	03.12.2022	Ankara	100. Yıl	18-24	Non-binary
59	ANK-9	03.12.2022	Ankara	Tunalı Hilmi	25-30	K
60	ANK-10	03.12.2022	Ankara	Tunalı Hilmi	25-30	K
61	ANK-11	04.12.2022	Ankara	Kızılay	18-24	K
62	ANK-12	04.12.2022	Ankara	Kızılay	18-24	E
63	ANK-13	04.12.2022	Ankara	Tunalı Hilmi	25-30	K
64	ANK-14	04.12.2022	Ankara	Ayrancı	25-30	K